NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Spraw Społecznych

KSS.411.4.1.2026

Pani
Sylwia Olczak
p.o. Dyrektora Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie w Mławie
ul. W. Reymonta 4
06-500 Mława

Wystąpienie pokontrolne

I/25/001

Organizacja i finansowanie turnusów rehabilitacyjnych przy udziale środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Spraw Społecznych
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
tel. +48 22 444 56 87, kss@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mławie[1], ul. W. Reymonta 4, 06-500 Mława.

Kierownik jednostki kontrolowanej

Sylwia Olczak, p.o. Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mławie[2], od 30 lipca 2025 r.

W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła:

Urszula Krajewska, Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mławie, od 1 lutego 2009 r. do 28 lipca 2025 r.

Zakres przedmiotowy kontroli

1. Rozpoznanie i zaspokojenie potrzeb dotyczących dofinansowania uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.
2. Opracowanie i stosowanie procedur kwalifikowania osób niepełnosprawnych do dofinansowania udziału w turnusach rehabilitacyjnych.
3. Przestrzeganie procedur dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.
4. Prawidłowość przekazania organizatorom dofinansowania oraz skuteczność sprawowania nadzoru nad organizatorami i ośrodkami.

Okres objęty kontrolą

Od 1 stycznia 2023 r. do 30 czerwca 2025 r. z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[3]

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli, Departament Spraw Społecznych[4]

Kontroler

Natalia Lubińska, starszy inspektor kontroli państwowej,
upoważnienie do kontroli nr KPS/55/2025 z 30 września 2025 r. oraz upoważnienie do kontroli nr KSS/9/2026 z 5 stycznia 2026 r.

(akta kontroli str. 1-4)

---

[1] Dalej: PCPR lub Centrum pomocy.
[2] Dalej: Dyrektor PCPR.
[3] Dz. U. z 2022 r. poz. 623, ze zm., dalej: ustawa o NIK.
[4] Do 31 grudnia 2025 r. Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny.

II. Ocena ogólna[5] kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W latach 2023-2025 (do 30 czerwca) PCPR weryfikowało kompletność złożonych wniosków i prawidłowo dokonywało ich rozpatrzenia, a przypadki nieprzyznania dofinansowania były uzasadnione. Kwoty przyznanego dofinansowania wnioskodawcom, jak i przekazanego organizatorom były właściwe. Stwierdzono jednak, że w 10 z 60 objętych badaniem przypadkach dofinansowanie organizatorom przekazano w terminie od 11 do 96 dni (średnio po 46 dniach) od otrzymania oświadczenia oraz w terminie od sześciu do trzech dni (średnio pięć dni) przed rozpoczęciem turnusu rehabilitacyjnego, co było niezgodne z § 8 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych[6]. Ponadto w dwóch przypadkach rozliczenia dofinansowania dokonano na podstawie błędnie wystawionych dokumentów finansowych. Wnioskodawcy zostali prawidłowo i terminowo powiadomieni o sposobie rozpatrzenia wniosku o dofinansowanie. Przyjęta przez Centrum pomocy w 2025 r. jednocześnie zasada obniżenia kwot dofinansowania o 20% oraz przyznawania dofinansowania tej samej dorosłej osobie niepełnosprawnej raz na dwa lata była naruszeniem § 6 ust. 3 rozporządzenia ws. turnusów. PCPR prawidłowo weryfikowało aktualność wpisu organizatorów i ośrodków, stosownie do § 8 ust. 1 rozporządzenia ws. turnusów.

W okresie objętym kontrolą PCPR identyfikowało potrzeby osób z niepełnosprawnościami w zakresie zapotrzebowania na rehabilitację społeczną w formie dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, a efekty tego rozpoznania uwzględniano podczas podziału środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych[7] oraz przy określeniu zasad i kryteriów przyznawania dofinansowania w danym roku. Centrum pomocy nie przeprowadzało corocznego monitoringu wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Mławskim na lata 2021-2025[8], do czego było zobowiązane zgodnie z pkt 8.2. rozdziału ósmego Strategii. Zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej[9] informacja o możliwości uzyskania dofinansowania uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym nie zawierała szczegółów dotyczących m.in. terminów składania wniosków czy stosowanych w danym roku procedur i kryteriów, co naruszało art. 6 ust. 1 pkt 3 lit. d-e ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej[10].

[5] Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.
[6] Dz. U. Nr 230, poz. 1694, ze zm.; dalej: rozporządzenie ws. turnusów.
[7] Dalej: PFRON.
[8] Dalej: Strategia.
[9] Dalej: BIP.
[10] Dz. U. z 2022 r. poz. 902; dalej: ustawa o dostępie do informacji publicznej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe[11] kontrolowanej działalności

1. Rozpoznanie i zaspokojenie potrzeb dotyczących dofinansowania uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych

Opis stanu faktycznego

1. PCPR jako jednostka organizacyjna powiatu mławskiego[12], realizowała ustawowe zadania własne Powiatu w zakresie pomocy społecznej. Jednym z zadań, zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 7 lit. a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych[13], było dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.

(akta kontroli str. 23-31)

Uchwałą[14] Rady Powiatu Mławskiego[15] przyjęto Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Mławskim na lata 2021-2025. Dyrektor PCPR i Starosta Powiatu Mławskiego[16] wyjaśnili, że przy jej opracowaniu uczestniczyli pracownicy PCPR poprzez udostępnianie danych, które wskazywały m.in. na wysoką skalę potrzeb osób niepełnosprawnych w obszarze dofinansowania do turnusów. Działania z zakresu rehabilitacji społecznej w formie dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych zostały ujęte w dwóch obszarach wśród celów i kierunków działań (rozdział siódmy Strategii): integracja osób z niepełnosprawnością[17] oraz aktywność seniorów[18]. Zgodnie z treścią Strategii, PCPR powinno monitorować proces, analizować zebrane dane, a następnie opracować je w formie sprawozdań na potrzeby wewnętrzne oraz raportów prezentowanych opinii publicznej. Centrum pomocy nie dopełniło tego obowiązku, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 65-144)

Uchwałą Rady Powiatu[19] przyjęto Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021-2030, stosownie do art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji. Dyrektor PCPR oraz Starosta wyjaśnili, że z zapisów ujętych w Programie można wnioskować, że przy jego opracowaniu czynny udział brali pracownicy Centrum pomocy. W Programie wskazano, że w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami PCPR realizuje zadania z zakresu m.in.

---

[11] Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych przedstawionych w kolejnych punktach niniejszego rozdziału wystąpienia pokontrolnego. Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę cząstkową jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

[12] Dalej: Powiat.

[13] Dz. U. z 2025 r., poz. 913, ze zm.; dalej: ustawa o rehabilitacji.

[14] Uchwała nr XXI/151/2020 z 14 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Mławskim na lata 2021-2025.

[15] Dalej: Rada Powiatu.

[16] Dalej: Starosta.

[17] Obszar 7.2.3. – Cel szczegółowy *3. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością* – ułatwienie osobom niepełnosprawnym udziału w turnusach rehabilitacyjnych.

[18] Obszar 7.2.4. – Cel szczegółowy *4. Podniesienie standardów życia osób starszych* – dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych oraz udział w turnusach rehabilitacyjnych przez seniorów posiadających orzeczony stopień niepełnosprawności.

[19] Uchwała nr XXI/152/2020 z 14 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych.

dofinansowania do uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych. Jako główny cel Programu wskazano zwiększenie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym poprzez wyrównywanie szans oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. W Programie wskazano zadania, w których oczekiwane rezultaty sformułowano w sposób ogólny, bez wskazania stanu wyjściowego i docelowego, co uniemożliwiło ocenę osiągniętego rezultatu. Wśród pięciu celów szczegółowych nie uwzględniono działań z zakresu rehabilitacji społecznej w formie dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych.

(akta kontroli str. 145-181, 304-305, 309-311)

Na terenie Powiatu działała Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych[20], która opiniowała uchwały Rady Powiatu w sprawie określenia zadań i wysokości środków PFRON przeznaczonych na te zadania dla Powiatu w latach 2023-2025 (oraz zmiany uchwał w powyższym zakresie). W okresie objętym kontrolą Powiatowa Społeczna Rada nie przekazywała swojego stanowiska w sprawie zapotrzebowania na rehabilitację społeczną w formie dofinansowania do turnusów.

(akta kontroli str. 10, 182-185, 307-335)

W okresie objętym kontrolą Centrum pomocy identyfikowało zapotrzebowanie środowiska osób z niepełnosprawnością na rehabilitację społeczną w formie turnusów rehabilitacyjnych na podstawie liczby złożonych wniosków, a także informacji dotyczących potrzeb składanych ustnie przez osoby z niepełnosprawnością. Dyrektor PCPR wyjaśniła, że pozyskane w ten sposób informacje były wykorzystywane podczas podziału środków finansowych na rehabilitację zawodową i społeczną w Powiecie, a także podczas podziału środków na poszczególne zadania realizowane w ramach rehabilitacji społecznej oraz określenia kryteriów i zasad przyznawania dofinansowania do uczestnictwa w turnusie w danym roku. Centrum pomocy uczestniczyło w procesie określenia zadań i podziału środków z Funduszu. Projekty uchwał w sprawie podziału, po uzgodnieniu z Powiatowym Urzędem Pracy w Mławie, przekazywano Radzie Powiatu, która nie dokonywała zmian kwot podziału wskazanych przez Centrum pomocy.

(akta kontroli str. 302-306, 342-343, 568)

2. W latach 2023-2025 na zadanie z zakresu dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych zaplanowano środki w łącznej kwocie 825,0 tys. zł (2023 r. – 315,0 tys. zł, 2024 r. – 210,0 tys. zł i 2025 r. – 300,0 tys. zł), co stanowiło 19,3% wszystkich planowych wydatków ogółem PCPR przekazanych z PFRON na podstawie algorytmu[21]. W okresie objętym kontrolą na dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych wydatkowano łącznie 577,0 tys. zł (2023 r. – 259,7 tys. zł, tj. 82,4%, 2024 r. – 201,9 tys. zł, tj. 96,1% i do 30 czerwca 2025 r. – 115,4 tys. zł, tj. 38,5%). Niższe niż planowe wydatkowanie środków w 2023 r. i 2024 r. wynikało z faktu, że osoby rezygnowały z dofinansowania przed rozpoczęciem turnusu bądź skróciły turnus z powodów losowych.

Środki wydatkowane na dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych stanowiły 100% środków pochodzących z PFRON. Wydatkowane środki nie były wystarczające na całkowite zaspokojenie

[20] Powołana zarządzeniami Starosty Mławskiego nr 59/2019 z 17 października 2019 r. i nr 42/2023 z 12 października 2023 r. w sprawie powołania Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych; dalej: Powiatowa Społeczna Rada.

[21] Sposób ustalania i podziału środków finansowych PFRON przekazywanych samorządom wojewódzkim i powiatowym na realizację zadań lub rodzajów zadań określonych ustawą o rehabilitacji, według rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1605, ze zm.).

potrzeb w tym zakresie. Brakująca kwota oszacowana na podstawie wszystkich 211 wniosków rozpatrzonych negatywnie[22] w okresie objętym kontrolą wynosiła 466,4 tys. zł (2023 r. – 17,0 tys. zł, 2024 r. – 226,7 tys. zł, 2025 r. – 222,7 tys. zł).

(akta kontroli str. 275-301, 343, 565-568)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na tym, że PCPR nie prowadziło corocznego monitoringu wdrażania Strategii za lata 2021-2024, a tym samym nie dopełniło obowiązku wynikającego z pkt 8.2. rozdziału ósmego Strategii.

Zgodnie z postanowieniami Strategii[23], monitoring jej wdrażania miał być prowadzony corocznie w przedmiocie wskaźników[24] opartych na obiektywnych dowodach obrazujących stan założonych działań oraz osiągniętych celów i rezultatów. Wskaźniki realizacji miały odnosić się do kierunków niezbędnych działań, a dane zebrane w trakcie procesu monitorowania miały być analizowane, a następnie opracowywane w formie sprawozdań na potrzeby wewnętrzne oraz raportów prezentowanych opinii publicznej. Za opracowanie monitoringu odpowiedzialne było PCPR – jako instytucjonalny koordynator wdrażania Strategii[25].
Dyrektor PCPR wyjaśniła, że obowiązki dyrektora pełni od niedawna, dlatego nie była w stanie odpowiedzieć, dlaczego monitoring w latach poprzednich nie był przeprowadzany. W 2026 r. zaplanowano przeprowadzenie monitoringu w odniesieniu do całego okresu obowiązywania Strategii.

(akta kontroli str. 65-139, 342)

Najwyższa Izba Kontroli podkreśla, że Strategia jako narzędzie planistyczne polityki społecznej prowadzonej na terenie powiatu określa cele, priorytety i kierunki niezbędnych działań stanowiących odpowiedź na zdiagnozowane niezaspokojone potrzeby i bariery aktywności mieszkańców powiatu. Ocena poziomu realizacji zaplanowanych działań pod względem terminowości wykonania oraz osiągniętych efektów, a także obejmująca zarządzanie środkami przyznanymi na realizację poszczególnych działań, zwłaszcza pod kątem efektywności wydatków, nie jest możliwa bez bieżącego monitoringu wdrażania Strategii.

Ocena cząstkowa

W latach 2023-2025 (do 30 czerwca) Centrum pomocy identyfikowało potrzeby dotyczące zapotrzebowania na dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych na podstawie liczby złożonych wniosków. Efekty tego rozpoznania zostały ujęte podczas podziału środków PFRON na rehabilitację zawodową i społeczną w Powiecie. PCPR nie prowadziło corocznego monitoringu wdrażania Strategii, a tym samym nie dopełniło obowiązku z niej wynikającego.

---

[22] Negatywne rozpatrzenie wniosków wynikało ze względu na brak środków oraz zastosowanie kryteriów dofinansowania wynikających z rozporządzenia ws. turnusów, które zostały przyjęte w danym roku z powodu niedoboru środków przekazanych z PFRON w stosunku do zgłaszanego zapotrzebowania oszacowanego na podstawie liczby złożonych wniosków.
[23] Rozdział ósmy pn. Zarządzanie realizacją strategii pkt 8.2. Monitoring strategii.
[24] W przypadku Obszaru: integracja osób z niepełnosprawnością wskaźnikiem była m.in. liczba osób korzystających z turnusów rehabilitacyjnych, a w przypadku Obszaru: aktywność seniorów wskaźnikiem była liczba seniorów korzystających z różnorodnych form aktywności społecznej, edukacyjnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej.
[25] Rozdział ósmy pn. Zarządzanie realizacją strategii pkt 8.1. Podstawowe założenia organizacyjne.

2. Opracowanie i stosowanie procedur kwalifikowania osób niepełnosprawnych do dofinansowania udziału w turnusach rehabilitacyjnych

Opis stanu faktycznego

Centrum pomocy podało do publicznej wiadomości informację o możliwości uzyskania dofinansowania uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. Informacja zamieszczona w BIP zawierała zapisy wynikające z ustawy o rehabilitacji i z rozporządzenia ws. turnusów, bez podania terminów rozpatrywania wniosków, kwot dofinansowania oraz przyjętych zasad i kryteriów na dany rok. Na tablicach informacyjnych nie zamieszczono informacji dotyczących turnusów rehabilitacyjnych. Ustalenia w tym zakresie opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Strona internetowa BIP PCPR spełniała wymogi dostępności zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych[26].

(akta kontroli str. 450-458, 568, 580)

W latach 2023-2025 Centrum pomocy nie opracowało wewnętrznych zasad i procedur udzielania dofinansowania uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. Zarządzeniem Dyrektora PCPR[27] powołano komisję do spraw opiniowania wniosków do dofinansowania ze środków finansowych PFRON[28], w tym wniosków o dofinansowanie do uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych[29]. Komisja działała w składzie co najmniej trzyosobowym i podejmowała decyzję większością głosów. W skład Komisji wchodzili: przewodniczący, dwóch członków (w tym jeden pracownik socjalny) oraz sekretarz. W obradach Komisji brała udział ówczesna Dyrektor PCPR, a w przypadku jej nieobecności Główna Księgowa. W 2023 r. Komisja postanowiła obniżyć wysokość dofinansowania o 20%[30], ze względu na znaczny niedobór środków Funduszu w stosunku do istniejących potrzeb, oszacowanych na podstawie złożonych wniosków. Obniżenia kwot dofinansowania dokonano w sposób prawidłowy. W 2024 r. Komisja przyjęła zasadę przyznawania dofinansowania tej samej dorosłej osobie niepełnosprawnej raz na dwa lata[31], ze względu na znaczny niedobór środków finansowych PFRON w stosunku do zgłaszanego zapotrzebowania. W 2025 r. Komisja postanowiła zastosować jednocześnie dwa kryteria przyznawania dofinansowania: obniżyć dofinansowanie o 20% oraz przyjąć zasadę przyznawania dofinansowania tej samej dorosłej osobie niepełnosprawnej raz na dwa lata[32], co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W latach 2023-2025 stosowano zasadę pierwszeństwa w uzyskaniu dofinansowania przez osoby niepełnosprawne, które posiadały orzeczenie o zaliczeniu do znacznego i umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, stosownie do § 5 ust. 12 rozporządzenia ws. turnusów.

(akta kontroli str. 345-430)

---

[26] Dz. U. z 2023 r. poz. 1440.
[27] Zarządzenie nr 6/2023 Dyrektora PCPR w Mławie z 21 marca 2023 r. w sprawie powołania Komisji do spraw opiniowania wniosków o dofinansowanie ze środków finansowych PFRON, dalej: zarządzenie ws. komisji do spraw opiniowania.
[28] Dalej: Komisja.
[29] § 3 ust. 1 pkt 5 zarządzenia ws. komisji do spraw opiniowania.
[30] Protokół nr 1/2023 z 30 marca 2023 r.
[31] Protokół nr 1/2024 z 5 marca 2024 r.
[32] Protokół nr 1/2025 z 1 kwietnia 2025 r.

W okresie objętym kontrolą 70 osób (tj. 19,6% wszystkich osób z niepełnosprawnościami, których wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie), w tym 25 dzieci, uzyskało dofinansowanie do turnusów więcej niż jeden raz. Pracownik PCPR[33] wyjaśnił, że wynikało to z tego, że zasada przyznawania dofinansowania, co dwa lata nie dotyczyła dzieci. Ponadto osoby dorosłe, które uzyskały dofinansowanie w roku 2023 mogły uzyskać dofinansowanie w roku 2025, a osoby dorosłe, które w danym roku uzyskały dofinansowanie, ale z niego nie skorzystały (w przypadku pisemnych rezygnacji spowodowanych przypadkami losowymi), mogły uzyskać dofinansowanie w roku następnym.

(akta kontroli str. 435-437)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Centrum pomocy podało do wiadomości publicznej niekompletne informacje z zakresu dofinansowania uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, jako zadania realizowanego w ramach rehabilitacji społecznej, gdyż:
   - informacje zawarte na BIP PCPR ograniczały się tylko do skopiowania zapisów z ustawy o rehabilitacji i z rozporządzenia ws. turnusów, bez podania informacji o m.in. terminie składania wniosków, kwotach dofinansowania oraz zasadach i kryteriach udzielania dofinansowania przyjętych w danym roku, a także o wysokości środków PFRON przeznaczonych na realizację tego zadania w danym roku;
   - na tablicach informacyjnych PCPR nie zamieszczono informacji z zakresu dofinansowań uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,

   co naruszało art. 6 ust. 1 pkt 3 lit. d-e ustawy o dostępie do informacji publicznej.
   Pracownik PCPR wyjaśnił, że nie wiedział o obowiązku zamieszczania informacji na stronie BIP, a na tablicy informacyjnej PCPR nie zamieszczono informacji o turnusach, gdyż były one udzielane bezpośrednio osobom zainteresowanym.
   W trakcie kontroli, w wyniku stwierdzonych ustaleń, na tablicy informacyjnej Centrum pomocy zamieszczono informacje dotyczące dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych. Biorąc pod uwagę ten fakt, Najwyższa Izba Kontroli odstąpiła od formułowania wniosku pokontrolnego w zakresie stwierdzonej nieprawidłowości.

   (akta kontroli str. 450-458, 568, 580)

2. W 2025 r. Centrum pomocy przyjęło jednocześnie zasadę obniżenia kwot dofinansowania o 20% oraz przyznawania dofinansowania tej samej dorosłej osobie niepełnosprawnej raz na dwa lata, co było naruszeniem § 6 ust. 3 rozporządzenia ws. turnusów.
   Zgodnie z § 6 ust. 3 rozporządzenia ws. turnusów w przypadku znacznego niedoboru środków Funduszu w danym roku w stosunku do istniejących potrzeb w zakresie dofinansowania uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych oraz pobytu ich opiekunów, można obniżyć wysokość tego dofinansowania, nie więcej jednak niż o 20% kwot, albo przyjąć zasadę przyznawania dofinansowania tej samej dorosłej osobie niepełnosprawnej raz na dwa lata.

[33] Inspektor z Zespołu do spraw osób niepełnosprawnych, który zgodnie z zakresem obowiązków służbowych prowadzi całokształt spraw związanych z dofinansowaniem PFRON do turnusów rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów; dalej: Pracownik PCPR.

Przewodnicząca Komisji ws. oceny wniosków oraz Pracownik PCPR wyjaśnili, że Komisja oraz ówczesna Dyrektor PCPR postanowili zastosować w 2025 r. obie zasady, ze względu na dużą liczbę wniosków złożonych do końca I kwartału 2025 r. Ponadto w 2024 r. wystąpiły częste przypadki, że wnioskujący z orzeczonym lekkim stopniem niepełnosprawności nie otrzymali dofinansowania, co powodowało skierowanie swojego niezadowolenia do ówczesnej Dyrektor PCPR i pracowników PCPR. Zastosowanie powyższych dwóch zasad umożliwiało skorzystanie z dofinansowania osobom ze stopniem lekkim i osobom, które nie otrzymały dofinansowania w poprzednich latach.

(akta kontroli str. 345-346, 412-434, 580)

Ocena cząstkowa

Centrum pomocy podało do publicznej wiadomości w BIP informację o możliwości uzyskania dofinansowania uczestnictwa w turnusie, jednak nie zawierała ona kluczowych szczegółów dotyczących m.in. terminów składania wniosków czy stosowanych w danym roku procedur i kryteriów, stosownie do art. 6 ust. 1 pkt 3 lit. d-e ustawy o dostępie do informacji publicznej. PCPR w prawidłowy sposób dokonywało obniżenia wysokości dofinansowania do uczestnictwa w turnusach osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów. W 2025 r. Centrum pomocy przyjęło jednocześnie zasadę obniżenia kwot dofinansowania o 20% oraz przyznawania dofinansowania tej samej dorosłej osobie niepełnosprawnej raz na dwa lata, co było naruszeniem § 6 ust. 3 rozporządzenia ws. turnusów.

3. Przestrzeganie procedur dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych

Opis stanu faktycznego

W latach 2023-2025 (do 30 czerwca) do Centrum pomocy wpłynęło 574 wnioski o dofinansowanie do turnusu rehabilitacyjnego (2023 r. – 184, 2024 r. – 177 i do 30 czerwca 2025 r. – 213), z czego 569 wnioski zostały złożone w wersji papierowej, a pięć wniosków w wersji elektronicznej w SOW[34]. Pozytywnie rozpatrzono 357 wniosków (2023 r. – 168, 2024 r. – 83 i do 30 czerwca 2025 r. – 106). Wszystkie wnioski dotyczyły turnusów usprawniająco-rekreacyjnych. Liczba wniosków rozpatrzonych negatywnie wyniosła 215 (2023 r. – 15, 2024 r. – 93 i do 30 czerwca 2025 r. – 107), co stanowiło 37,5% wszystkich złożonych wniosków w okresie objętym kontrolą. Jeden złożony wniosek został wycofany, a jeden – pozostawiony bez rozpatrzenia.

(akta kontroli str. 275-300-301, 336-338)

Badaniem objęto 55 z 215 (tj. 25,6%) wniosków rozpatrzonych negatywnie. W wyniku badania stwierdzono, że wszystkie negatywnie rozpatrzone wnioski zawierały uzasadnienie:

- 27 z 55 wniosków (tj. 49,1%) rozpatrzono negatywnie ze względu na brak środków;
- 24 z 55 wniosków (tj. 43,6%) rozpatrzono negatywnie z powodu niespełniania przez wnioskodawcę przyjętych kryteriów (zasada przyznawania dofinansowania osobie dorosłej raz na dwa lata, która została przyjęta z powodu niewystarczającej liczby środków finansowych

[34] System Obsługi Wsparcia; platforma internetowa, stworzona przez PFRON, która umożliwia osobom niepełnosprawnym i instytucjom składanie wniosków m.in. o dofinansowanie ze środków PFRON, dystrybuowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

w stosunku do zgłaszanego zapotrzebowania określonego na podstawie złożonych wniosków do momentu podziału środków przekazanych z PFRON na podstawie algorytmu);
- trzy z 55 wniosków (tj. 5,5%) rozpatrzono negatywnie z powodu przekroczenia przez wnioskodawcę dochodu obliczanego zgodnie z art. 10e ust. 1 ustawy o rehabilitacji;
- jeden z 55 wniosków (tj. 1,8%) rozpatrzono negatywnie z powodu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Wnioskodawców poinformowano terminowo i w sposób prawidłowy o sposobie rozpatrzenia wniosku.

(akta kontroli str. 459-460)

Szczegółowym badaniem objęto 60 z 357 (tj. 16,8%) wniosków rozpatrzonych pozytywnie, na łączną kwotę dofinansowania 154,7 tys. zł. Wszystkie wnioski zostały złożone przez osoby uprawnione. W wersji papierowej złożono 59 z 60 wniosków, a jeden został złożony w SOW. Pracownik PCPR wprowadzał wnioski do SOW w okresie od jednego do 29 dni od dnia złożenia wniosku do Centrum pomocy w wersji papierowej. Do wszystkich wniosków dołączono kopie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności lub kopie dokumentów równoważnych oraz wnioski lekarza o skierowanie na turnus rehabilitacyjny. W jednym[35] z 60 wniosków objętych badaniem stwierdzono, że we wniosku lekarza o skierowanie na turnus rehabilitacyjny wskazano konieczność pobytu opiekuna na turnusie bez uzasadnienia. Pracownik PCPR poinformował, że nie wezwał wnioskodawcy w celu uzupełnienia wniosku ze względu na przeoczenie wynikające z natłoku pracy, jednak osoba spełniała kryteria przyznania dofinansowania do pobytu opiekuna.

(akta kontroli str. 461-464, 518, 581)

22 z 60 wniosków zostało rozpatrzonych w terminie określonym w § 5 ust. 8 rozporządzenia ws. turnusów tj. 30 dni od dnia złożenia kompletnego wniosku. 38 z 60 wniosków rozpatrzono w okresie wynoszący od 32 do 84 dni od dnia złożenia wniosku. W każdym przypadku powiadomiono pisemnie wnioskodawców, że rozpatrzenie wniosku nastąpi po otrzymaniu środków z PFRON.

Pracownik PCPR wyjaśnił, że wnioski o dofinansowanie do turnusów są składane od początku danego roku kalendarzowego. Informację o pozytywnym bądź negatywnym rozpatrzeniu wniosku przekazywano w przeciągu kilku dni po uchwaleniu przez Radę Powiatu podziału środków PFRON. PCPR na początku roku nie dysponowało środkami finansowymi przeznaczonymi na to zadanie. W przypadku negatywnego rozpatrzenia wniosku przed otrzymaniem środków z PFRON, osoby z niepełnosprawnościami, chcące uzyskać dofinansowanie, musiałyby ponownie złożyć kompletny wniosek, co wiązałoby się np. z ponownym uzyskaniem skierowania na turnus od lekarza. Przyjęty sposób miał na celu uniknięcie niezadowolenia społecznego, zapewnienie powszechnego dostępu do możliwości wsparcia, sprawiedliwego podziału środków i wychodzenie naprzeciw potrzebom osób z niepełnosprawnościami.

(akta kontroli str. 461-464, 502, 581)

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że powyższe nie jest zależne od działań Centrum pomocy i wynika z wydłużonego terminu przekazania środków finansowych PFRON dla samorządu powiatowego wyliczonych według algorytmu.

Każdorazowo przy rozpatrywaniu wniosków o dofinansowanie pobytu na turnusie brał udział pracownik socjalny. We wszystkich przypadkach pracownik socjalny nie dokonywał oceny sytuacji

[35] Dotyczy wniosku nr PCPR.V.4440.T.28.2023 z 24 stycznia 2023 r.

społecznej oraz faktycznych potrzeb osób z niepełnosprawnościami w zakresie rozwijania umiejętności społecznych.
Pracownik socjalny wyjaśniła, że mimo, iż brała udział przy rozpatrywaniu wniosków nie sporządzała powyższej oceny, gdyż nie było to możliwe na podstawie dołączonej do wniosku dokumentacji. Ponadto PFRON nie przekazywał do Centrum pomocy żadnych wytycznych odnoszących się do sposobu oceny sytuacji społecznej osoby niepełnosprawnej, ubiegającej się o dofinansowanie do turnusu, i jej potrzeb w zakresie rozwijania umiejętności społecznych.

(akta kontroli str. 461-464, 570-573)

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że mimo, iż pracownik socjalny biorący udział w rozpatrywaniu wniosków o dofinansowanie był zobowiązany do dokonania oceny sytuacji społecznej oraz potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie rozwijania umiejętności społecznych, to faktycznie nie dysponuje dokumentacją określającą potrzeby tych osób. Rozporządzenie ws. turnusów nie precyzuje jak i na podstawie jakich dokumentów miałoby się dokonywać takiej oceny. W rezultacie kwalifikowanie do udziału w turnusach odbywa się wyłącznie na podstawie orzeczeń o niepełnosprawności oraz wniosków lekarskich o skierowanie na turnus, których treść ograniczała się do wskazań medycznych.

We wszystkich przypadkach objętych badaniem wysokość przyznanego dofinansowania osobom z niepełnosprawnościami i ich opiekunom była prawidłowa. W jednym z 60 wniosków stwierdzono, że wnioskodawca uzyskał dofinansowanie do turnusu w kwocie 2036,00 zł[36], mimo że nie spełniał kryteriów przyjętych przez Komisję ds. opiniowania wniosków na rok 2024 – zasada przyznawania dofinansowania tej samej dorosłej osobie niepełnosprawnej raz na dwa lata[37]. Wnioskodawca uzyskał w 2023 r. dofinansowanie do turnusu w kwocie 2532,00 zł[38].
Z przyczyn losowych turnus skrócono o pięć dni, a organizator zwrócił do PCPR środki w kwocie 904,00 zł.

Pracownik PCPR wyjaśnił, że biorąc pod uwagę pisemną prośbę wnioskodawcy i sytuację losową, która zmusiła go do skrócenia turnusu w 2023 r., zaproponował przyznać dofinansowanie wnioskodawcy. To umożliwiło skorzystanie z pełnego turnusu, zgodnie z potrzebami zdrowotnymi osoby z niepełnosprawnością.

Centrum pomocy każdorazowo prawidłowo i terminowo powiadomiło wnioskodawcę o przyznanym dofinansowaniu, stosownie do § 5 ust. 14-15 rozporządzenia ws. turnusów.

(akta kontroli str. 461-464, 483-521, 575-576, 582)

W okresie objętym kontrolą wystąpił jeden przypadek[39], o którym mowa w § 5 ust. 9 rozporządzenia, tj. gdy Centrum pomocy powzięło wątpliwość w sprawie przyznawanego dofinansowania, w szczególności co do wysokości dochodu i liczby osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, mające wpływ na przyznane dofinansowanie. Wynikało to ze wskazania różnego przeciętnego miesięcznego dochodu we wniosku o dofinansowanie a oświadczeniu wnioskodawcy o wysokości dochodu, stanowiącego załącznik do wniosku. Wnioskodawca został terminowo i prawidłowo powiadomiony o konieczności złożenia w wyznaczonym terminie pisemnych wyjaśnień.

(akta kontroli str. 435-449)

[36] Informacja o przyznaniu dofinansowania z 11 marca 2024 r. (nr PCPR.V.4440.T.50.2024).
[37] Protokół nr 1/2024 z 5 marca 2024 r.
[38] Informacja o przyznaniu dofinansowania z 3 kwietnia 2023 r. (nr PCPR.V.4440.T.28.2023).
[39] Dotyczy wniosku nr PCPR.V.4440.T.64.2023 z 1 lutego 2023 r.

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Centrum pomocy na ogół prawidłowo weryfikowało kompletność i prawidłowość złożonych wniosków. Należycie stosowano kryteria i procedury rozpatrywania wniosków i przyznawania dofinansowania oraz ustalano wysokość dofinansowania. Wnioskodawców terminowo i prawidłowo poinformowano o sposobie rozpatrzenia wniosków, a negatywne rozpatrzenie wniosków było uzasadnione.

4. Prawidłowość przekazania organizatorom dofinansowania oraz skuteczność sprawowania nadzoru nad organizatorami i ośrodkami

Opis stanu faktycznego

W 60 badanych sprawach[40] organizatorzy oraz ośrodki, w których miały odbyć się turnusy rehabilitacyjne, byli uprawnieni do przyjmowania i organizowania turnusów dla osób z niepełnosprawnością określoną w orzeczeniu lub dysfunkcjami lub schorzeniami wskazanymi we wnioskach lekarskich. Pracownik PCPR każdorazowo weryfikował w systemie Emp@tia[41]: aktualność wpisu wybranego przez osobę z niepełnosprawnością ośrodka i organizatora turnusu, uprawnienia danego ośrodka do przyjmowania osób z niepełnosprawnością określoną w orzeczeniu, uprawnienia organizatora turnusu do organizowania turnusu wybranego przez osobę z niepełnosprawnością.

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki, w których wezwano wnioskodawcę do zmiany organizatora i ośrodka podanych w Informacji o wyborze turnusu rehabilitacyjnego.

We wszystkich 60 przypadkach zostały spełnione warunki do przekazania dofinansowania organizatorowi turnusu, zgodnie z § 8 ust. 4 rozporządzenia ws. turnusów. W sześciu[42] z 60 badanych sprawach oświadczenie organizatora wpłynęło w terminie krótszym niż 14 dni przed dniem rozpoczęcia turnusu (w terminie od 13 do czterech dni przed rozpoczęciem turnusu). W jednym z 60 przypadków oświadczenie organizatora wpłynęło po rozpoczęciu turnusu[43], co wynikało ze zmiany organizatora i ośrodka na krótko przed rozpoczęciem turnusu.

(akta kontroli str. 461-464, 554-560)

Centrum pomocy przekazywało organizatorom środki w dwóch przypadkach tego samego dnia, w którym wpłynęło do PCPR oświadczenie, w pozostałych 58 przypadkach w terminie wynoszącym od jednego do 182 dni (średnio 26 dni) od dnia otrzymania oświadczenia od organizatora. W 10 z 60 spraw objętych badaniem PCPR przekazało środki organizatorom

[40] 60 pozytywnie rozpatrzonych wniosków o dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, odjętych badaniem w obszarze trzecim wystąpienia pokontrolnego.
[41] Portal informacyjno-usługowy zawierający m.in. rejestr organizatorów i ośrodków realizujących turnusy rehabilitacyjne.
[42] Dotyczy wniosków nr: PCPR.V.4440.T.105.2023, PCPR.V.4440.T.115.2023, PCPR.V.4440.T.14.2025, PCPR.V.4440.T.17.2025, PCPR.V.4440.T.21.2025, PCPR.V.4440.T.178.2025.
[43] Dotyczy wniosku nr PCPR.V.4440.T.25.2024 – oświadczenie organizatora wpłynęło 12 czerwca 2024 r., przelew środków 19 czerwca 2024 r., rozpoczęcie turnusu 8 czerwca 2024 r.

z niedochowaniem terminu 7 dni przed dniem rozpoczęcia turnusu, mimo terminowego przekazania oświadczenia organizatora, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*

We wszystkich przypadkach rozliczenie dokonano na podstawie faktury. W dwóch z 60 przypadków rozliczenia dokonano na podstawie niepoprawnie wystawionego dokumentu księgowego, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 461-464)

We wszystkich 60 sprawach objętych badaniem organizatorzy przekazali Centrum pomocy informację o przebiegu turnusu, stosownie do art. 10c ust. 7 pkt 4 ustawy o rehabilitacji i § 12 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia ws. turnusów, w terminie od trzech do 87 dni (średnio 21 dni) od dnia zakończenia turnusu. Pracownik PCPR wyjaśnił, że każdorazowo weryfikował przesłane informacje o przebiegu turnusu pod względem m.in. zgodności wniosku z pobytem we wskazanym ośrodku oraz realizacji programu turnusu.

W okresie objętym kontrolą wystąpiło 12 przypadków zwrotu od organizatora przekazanych środków, o których mowa w art. 10 e ust. 4 ustawy o rehabilitacji, w związku ze skróceniem turnusu bądź rezygnacją z dofinansowania. Łączna kwota zwróconych środków wynosiła 18,7 tys. zł (2023 r. – 9,1 tys. zł, 2024 r. – 7,6 tys. zł i do 30 czerwca 2025 r. – 2,0 tys. zł).

(akta kontroli str. 461-464, 582-596)

W latach 2023-2025 (do 30 czerwca) na terenie właściwości Centrum pomocy nie znajdował się żaden organizator i ośrodek uprawniony do realizacji turnusów rehabilitacyjnych.
W okresie objętym kontrolą, do PCPR nie wpłynęły żadne skargi dotyczące organizatorów i ośrodków realizujących turnusy rehabilitacyjne.

(akta kontroli str. 437)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 10 przypadkach[44] (z 60 badanych), na łączną kwotę dofinansowania 23,8 tys. zł, PCPR przekazało dofinansowanie organizatorowi z przekroczeniem terminu określonego w § 8 ust. 3 rozporządzenia ws. turnusów. Środki przekazano organizatorowi w terminie od 11 do 96 dni (średnio po 46 dniach) od otrzymania oświadczenia oraz w terminie od sześciu do trzech dni (średnio pięć dni) przed rozpoczęciem turnusu rehabilitacyjnego.
   Zgodnie z ww. przepisem przekazanie dofinansowania organizatorowi turnusu rehabilitacyjnego następuje w terminie 7 dni od dnia otrzymania oświadczenia organizatora, jednak nie później niż na 7 dni przed dniem rozpoczęcia tego turnusu.
   Pracownik PCPR wyjaśnił, że oświadczenia organizatora wpływały na kilka tygodni, nawet miesięcy, przed rozpoczęciem turnusu i w opinii ówczesnej Dyrektor PCPR, przekazywanie środków w terminie 7 dni od dnia otrzymania oświadczenia organizatora spowodowałoby zablokowanie środków, szczególnie w przypadku rezygnacji z dofinansowania. Obecna Dyrektor PCPR – ówczesna Główna Księgowa, wyjaśniła, że w niektórych przypadkach opóźnienia w przelewie środków od momentu otrzymania dyspozycji przelewu wynikały

[44]Dotyczy wniosków o nr: PCPR.V.4440.T.28.2023, PCPR.V.4440.T.73.2023, PCPR.V.4440.T.89.2023, PCPR.V.4440.T.134.2023, PCPR.V.4441.TD.12.2024, PCPR.V.4441.TD.13.2024, PCPR.V.4440.T.3.2024, PCPR.V.4440.T.83.2024, PCPR.V.4440.T.92.2024, PCPR.V.4440.T.56.2025.

z braku środków pieniężnych na koncie i oczekiwaniem na przelew środków finansowych z PFRON.

(akta kontroli str. 461-482,536-553,561-564, 565-569, 574-582)

2. W przypadku dwóch z 60 objętych badaniem dokumentów finansowych, na łączną kwotę dofinansowania 5,2 tys. zł, rozliczenia turnusu rehabilitacyjnego dokonano na podstawie nieprawidłowo wystawionego dokumentu, gdyż w przypadku wniosku o nr:
   - PCPR.V.4440.T.28.2023 – na fakturze korygującej wskazano, że dokonano zwrotu za pobyt opiekuna, a faktycznie skrócony był pobyt uczestnika i opiekuna;
   - PCPR.V.4440.T.107.2023 – na fakturze wskazano, że kwota dofinansowania wynosiła 2694,00 zł, faktyczna kwota dofinansowania to 1616,00 zł, gdyż zrezygnowano z pobytu opiekuna.

   Pracownik PCPR wyjaśnił, że z powodu natłoku pracy nie zwrócił się do organizatora o dokonanie korekty faktur, ale zweryfikował wysokości kwot zwrotu i były one prawidłowe.

(akta kontroli str. 462,503-510, 522-535, 574-582)

Ocena cząstkowa

Centrum pomocy prawidłowo przekazywało organizatorom dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. PCPR każdorazowo weryfikowało ważność wpisów organizatorów i ośrodków realizujących turnusu. W 10 z 60 badanych przypadków środki przekazano z przekroczeniem terminu określonego w § 8 ust. 3 rozporządzenia ws. turnusów, a w dwóch przypadkach rozliczenia turnusu dokonano na podstawie błędnie wystawionych dokumentów.

IV. Wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do p.o. dyrektora Departamentu Spraw Społecznych Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Warszawa, dnia 4 lutego 2026 r.

Kontroler

Starszy inspektor kontroli państwowej

Natalia Lubińska

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Departament Spraw Społecznych
Dyrektor

Konrad Kostępski

/podpisano elektronicznie/